

Ökoszisztéma-szolgáltatások értékelése: jó ez a biodiverzitásnak?

Báldi András
Ökológiai Kutatóközpont

A Current global extinction risk in different species groups

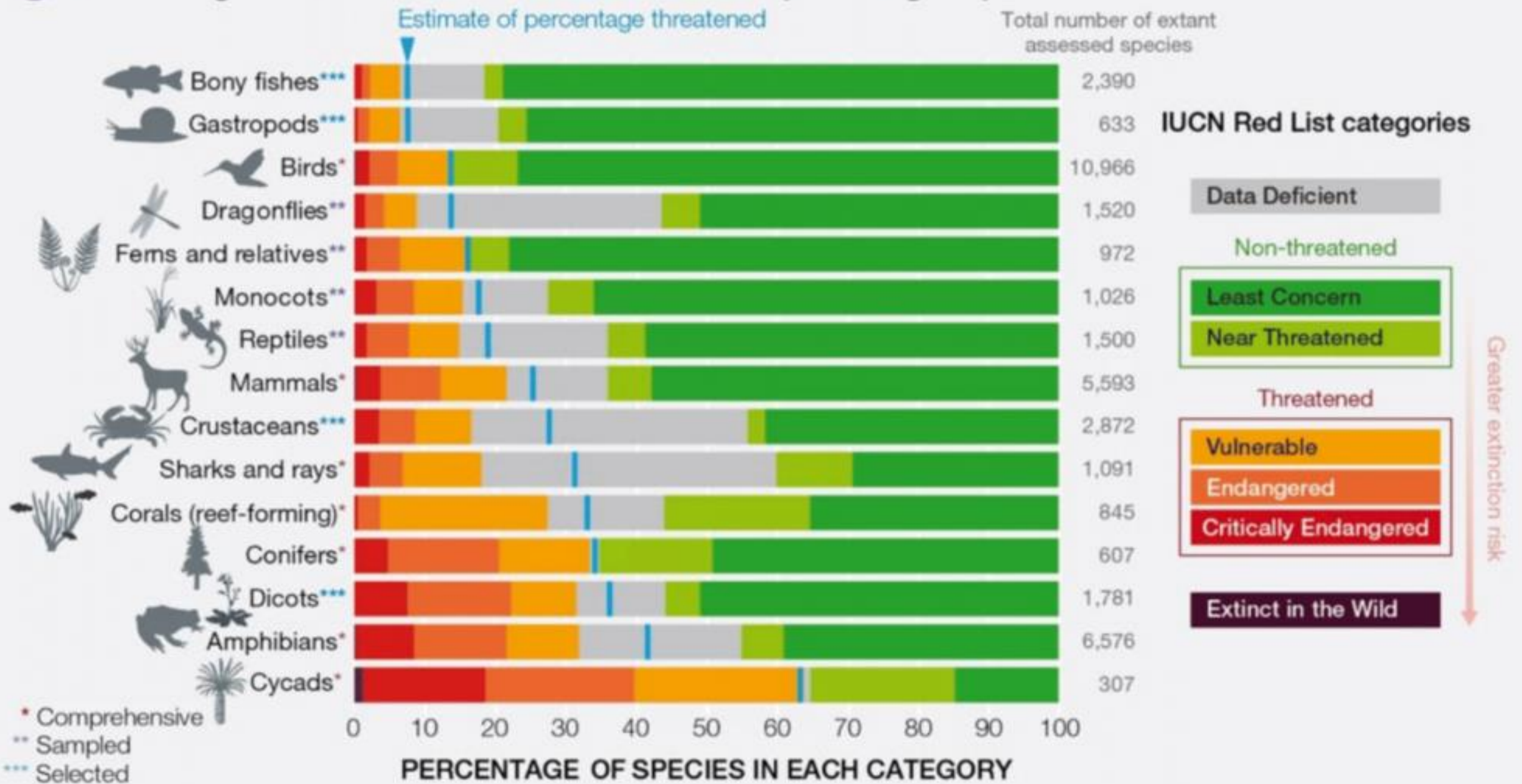
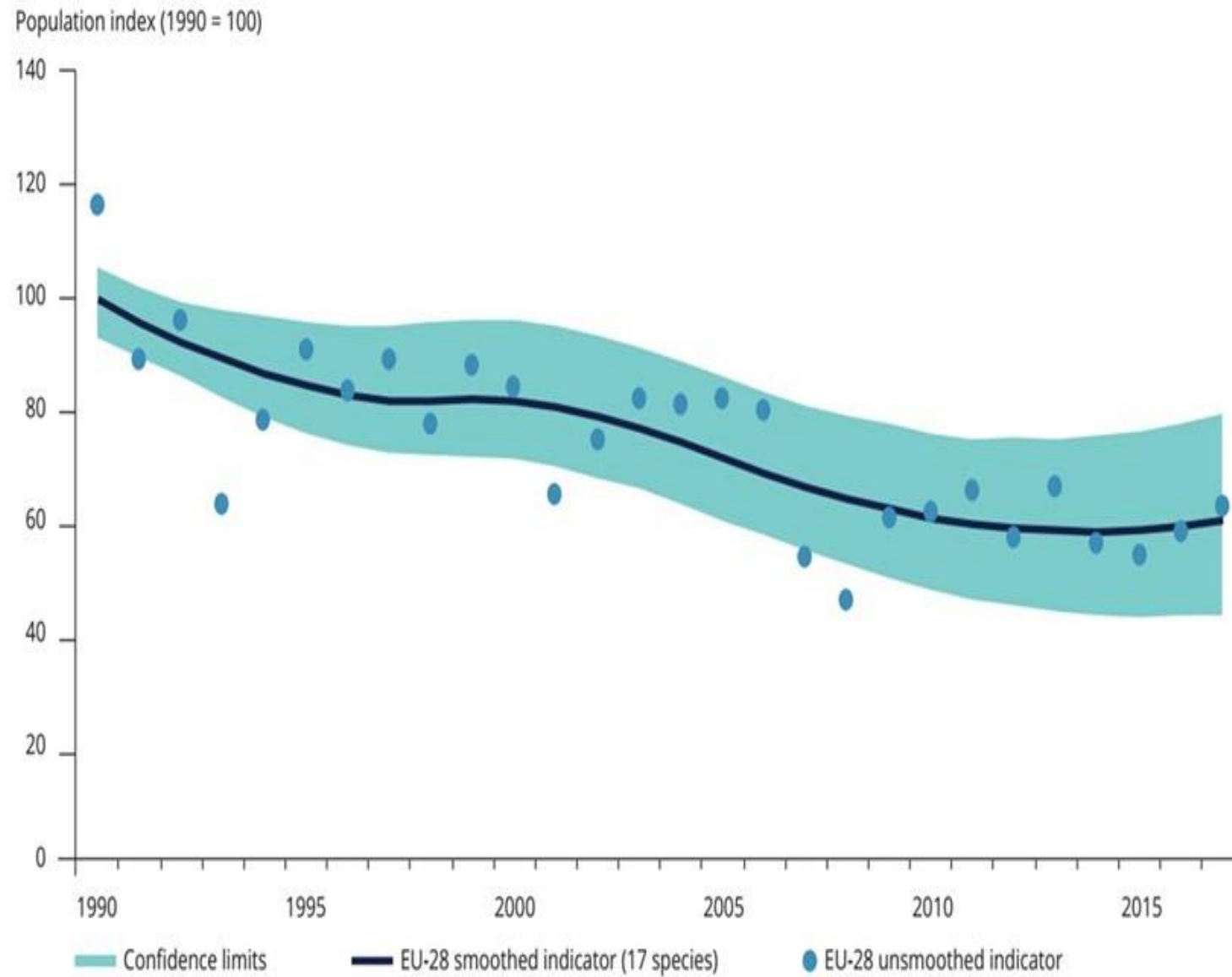
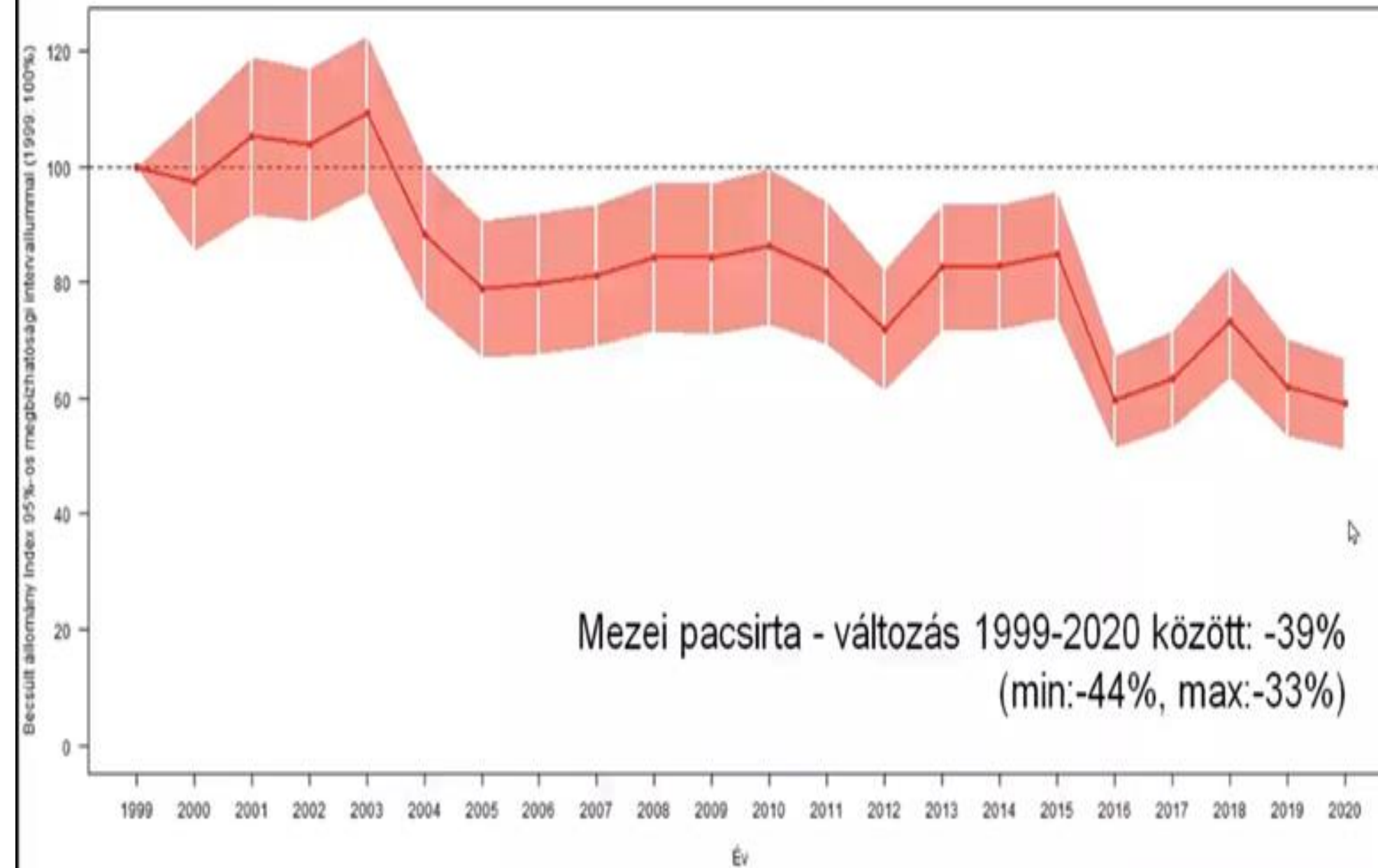

FIGURE 3.6 Grassland butterflies population index, 1990-2017

EEA 2020. The European environment — state and outlook 2020

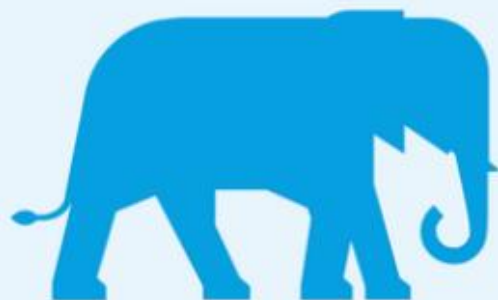

WEIGHT OF VERTEBRATE LAND ANIMALS

10,000 YEARS AGO

1% HUMANS

99% WILD ANIMALS

TODAY

32% HUMANS

1% WILD ANIMALS

67% LIVESTOCK

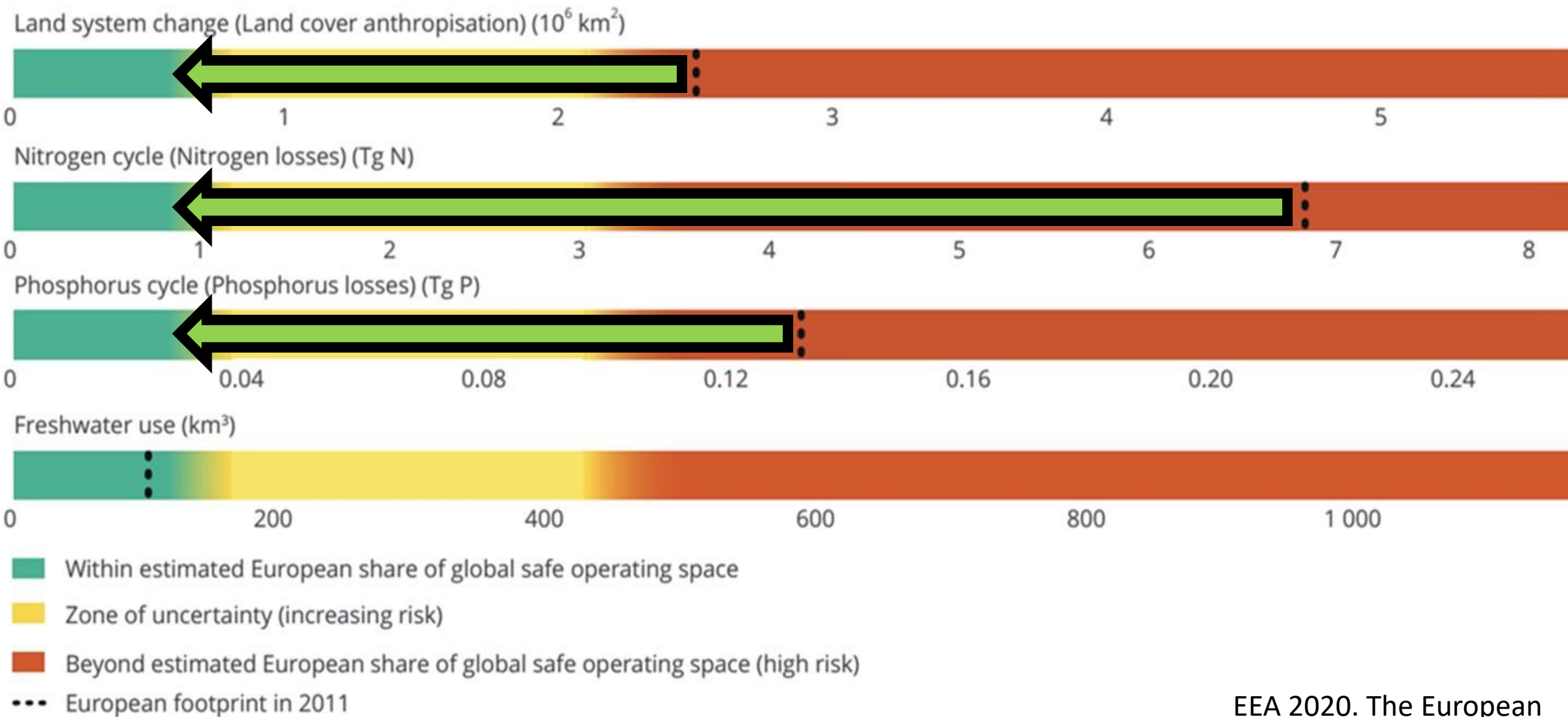
Calculations based on Smil (2011)

- Tehát domináljuk a bolygót, amit tesz az emberiség, az alapvetően befolyásolja a Föld működését.
- De hol a határ? Meddig terjedhet a „dominancia”, összeomlás nélkül?

Stabil működés határai (bolygó határai)

- Stabilitás vége, átléptük a bolygó határait
 - Klíma extremitások nap mint nap
 - Járványok terjedése (korona, nyugat-nílusi láz, ebola, sertéspestis, madárinfluenza)
 - Vízhiány, áradás
 - Társadalmi instabilitás
-
- „transformative change”, teljes átalakítás szükséges (azaz nem változtatni, hanem megváltoztatni dolgokat)

FIGURE 1.9 European consumption-based performance for selected planetary boundaries

EEA 2020. The European environment — state and outlook 2020

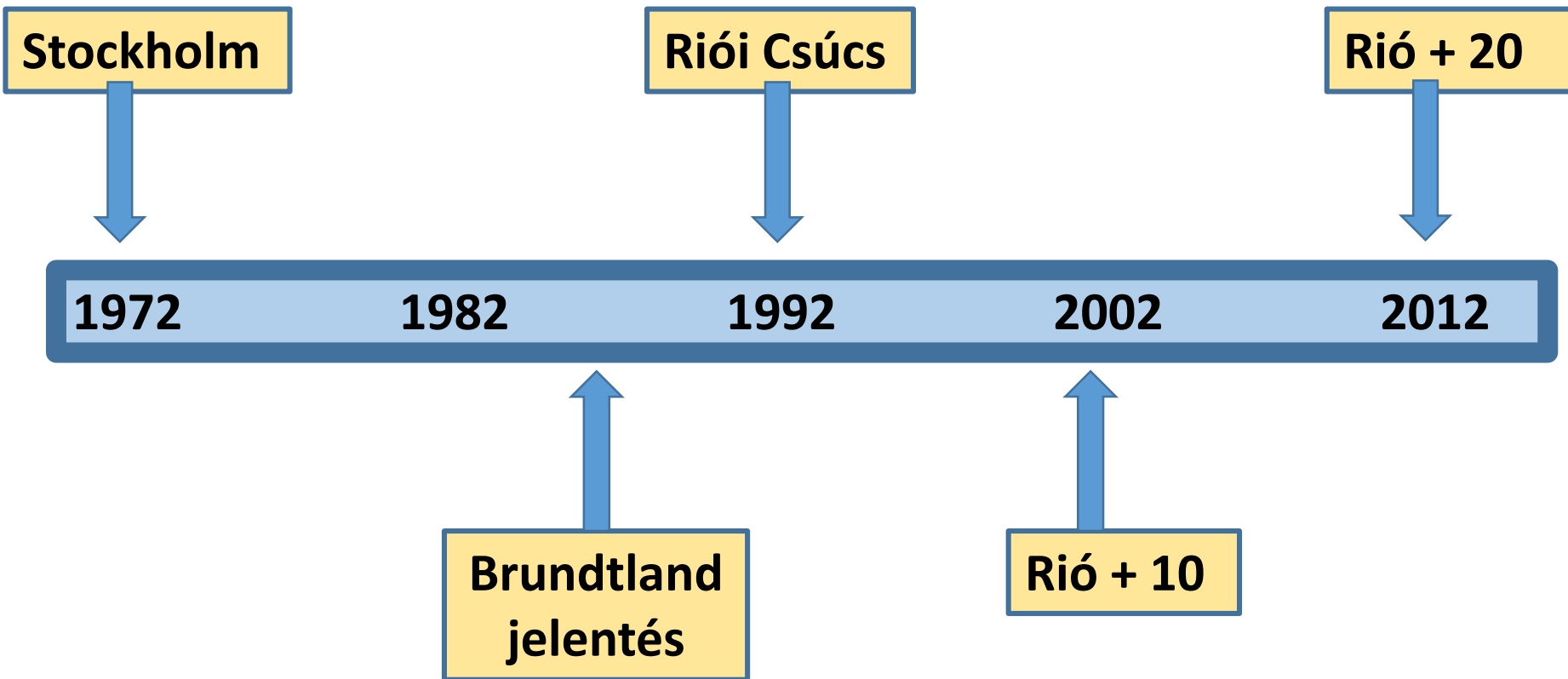
- Hogyan lehet a társadalmat rávenni, hogy ilyen brutális átrendezést támogasson?
- A biodiverzitás nem elég nyomós érv, már fél évszázada is ki lett mondva ENSZ konferencián.

Biodiverzitás csökkenés régóta ismert, társadalmi, politikai válasz is fél évszázados:

The United Nations Conference on the Human Environment, having met at Stockholm from 5 to 16 June 1972, having considered the need for a common outlook and for common principles to inspire and guide the peoples of the world in the preservation and enhancement of the human environment,

Principle 2

The natural resources of the earth, including the air, water, land, flora and fauna and especially representative samples of natural ecosystems, must be safeguarded for the benefit of present and future generations through careful planning or management, as appropriate.

Új gondolkodás, új világnézet....

- Ökoszisztéma szolgáltatás:

Az emberiség haszna az ökoszisztémákból, azaz azon javak és szolgáltatások, melyeket az ember élete során közvetlenül vagy közvetve felhasznál.

Antropocentrikus, utilitáriánus nézőpont ☹️

Egyetlen társadalmi-ökológiai rendszer részei vagyunk 😊

Erkölcsei aggályok

- Mi jögon aggatunk árcédulát élő dolgokra?
- Leltározzuk vagyontárgyak között az „élő” dolgokat?
- Ezáltal értékrendet állítunk fel, mondjuk ökoszisztémák között.
- És ha ez alapján az olcsóbb felszámolására alapot vélnek egyesek?

Ilyenkor tulajdonképpen a kockázati (haláleseti) életbiztosításunkat tekinthetjük az alapnak, amit kiterjeszthetünk kifejezetten baleseti kockázatokra is, így baleseti halál, baleseti rokkantság, vagy más szerződésben meghatározott biztosítási eseményekre. Egy baleseti halál bekövetkezte esetén így nemcsak a bármely okú haláleseti térítést kapjuk meg, hanem ezen felül még a baleseti halálhoz tartozó összeget is kifizeti a biztosító.

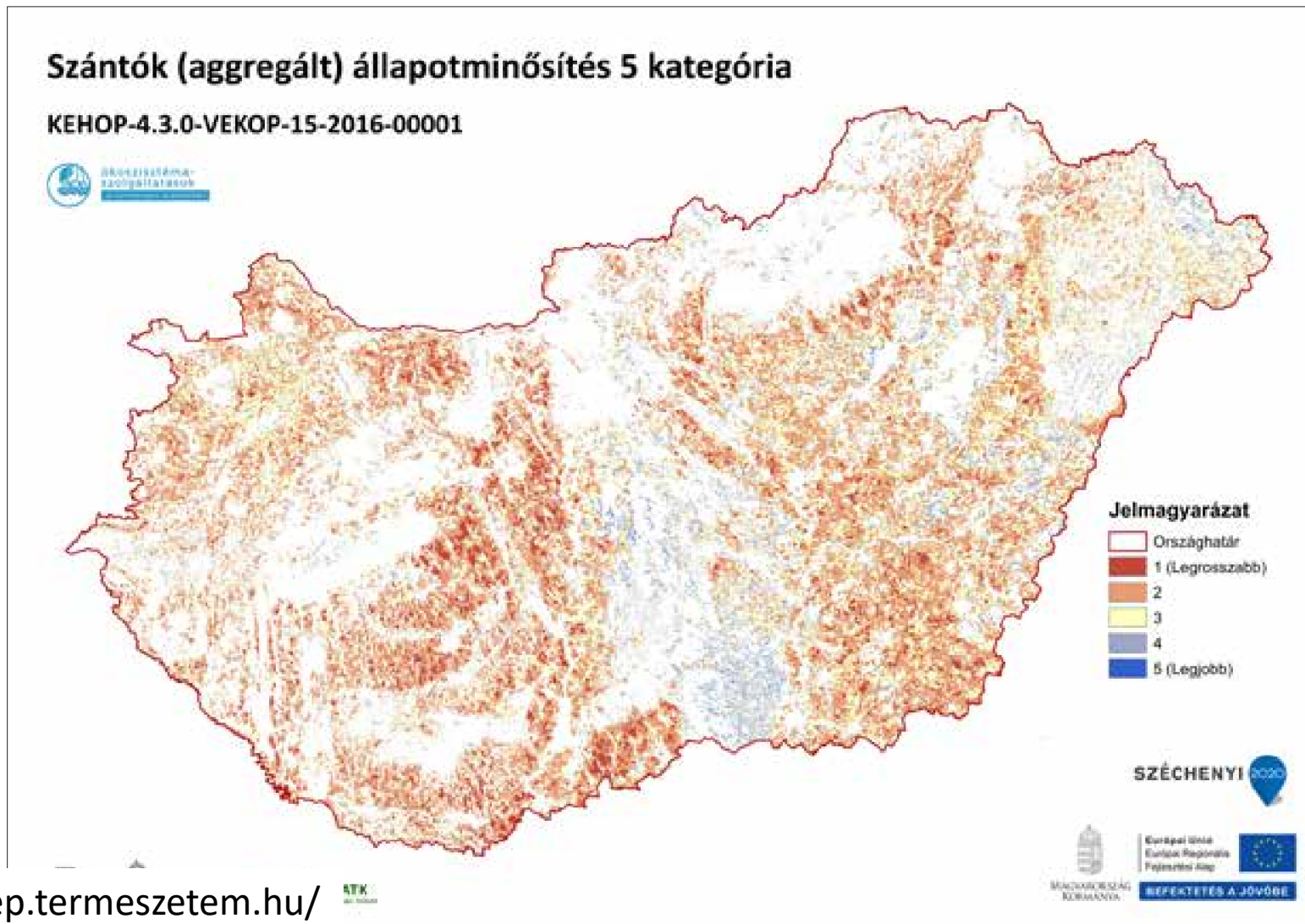
Módszertani aggályok

- **IPBES** (Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services) **Values Assessment** (Kelemen Eszter „főszereplésével”) 2022 nyarán lett elfogadva. Sokféle értékelési módszer van, de alig használják a nem pénzügyi értékeléseket.
- EU Biodiv Strat 2020 → NÖSzTÉP (Nemzeti ökoszisztéma szolgáltatás-térképezés és értékelés). Roppant hasznos és alapos térképeket és adatbázisokat alkotott.

NÖSzTÉP szántók értékelése

Hét indikátor alapján – nem biodiverzitás változók!

Így mennyire megbízhatóan adja meg az állapotot?

Indikátor

Természetszerű
élőhelyek aránya

Átlagos táblaméret

Termesztett növényfélék
száma (db, illetve db/ha)

Zöldugar/Lucerna
területi aránya

Pihentetett területek
aránya

Kukorica aránya

Védelemből fakadó
kötelezettséggel érintett
területek aránya

Közép-magyarországi
mintaterületen a vadméhek
abundanciáját jól jelezte a
szántó ökológiai állapota → a
NÖSzTÉP jól teljesített (saját
folyamatban levő elemzés).

Oktatás

- *„Az ökoszisztéma-szolgáltatások értékelésére vonatkozó törvényi előírások igen tág teret adnak a szubjektív, akár tetszőleges jogértelmezésnek.”*
- Oktatás, képzés
- Tananyag
- Mobil applikáció, döntés támogató rendszer

Előremutató

- SKV és KHV-okba történő beépülés a kiemelt természetvédelmi értékek pl. védett területek mellett beemeli az ökoszisztémák integritásának és funkcionalitásának kérdését.

Kérdéses hatékonyság

- Stratégiai környezeti vizsgálat: végezni kell egyes, a környezetre **valószínűleg jelentős** hatást gyakorló tervek és programok kidolgozása során.
- Környezeti hatásvizsgálat: **beruházó** értékeli.
- A fentiek kétségesse teszik az SKV és KHV-k valós értékét.

Ökoszisztéma-szolgáltatások értékelése: jó ez a biodiverzitásnak?

- Fontos lépés az ÖSZ bevezetése a védett fajok és területek mellé.
- Fontosabb volna jelentősebb lépéseket tenni, amint lehet.
- A „transformative change” elősegítése létérdek.